

Fra Molde til Marokko med møkk.

Tanker om et effektivt jordbruk

TEKST ROSE BERGLID ILLUSTRASJON MADLEN BEHRENDT

I Norge har 43 prosent av bøndene som dreiv jordbruk i 1996, slutta. De som er igjen, driver stadig større, en utvikling som ifølge regjeringa må fortsette for å øke effektiviteten. Er vi på rett vei? Eller er det på tide å se nærmere på hva som er et effektivt jordbruk og eventuelt justere kursen?

Per definisjon er noe effektivt når verdiskapinga er stor i forhold til innsatte ressurser. Men hvem er det som regner ut hva et effektivt jordbruk er? Hvordan måles verdiskaping og ressursbruk – eventuelt ressursforbruk? Måles det innafør fjøsdøra, eller ser man på bygda, landet eller verden? Hvordan man beregner effektivitet, eventuelt unnlater å gjøre det, har konsekvenser for hvordan landbrukspolitikk utformes.

Kan det tenkes at veien til et effektivt jordbruk på smale bygdeveier kan bli i lengste laget? La oss ta et eksempel: I ei bygd på Vestlandet var det 12 melkebønder i 2 000. 13 år seinere var det tre bønder igjen. En av disse bygde nytt fjøs til 60 melkekyr; ingen uvanlig størrelse for en satsingsbonde i dag. For å få nok fôr til dyra driver bonden 15 gardar fordelt på 50 jordstykker rundt om i bygda. Dersom husdyrgjødsel fra denne gården skal utnyttes på en

god måte for planter og miljø, må bonden kjøre omtrent 4 000 km hvert år med en gjødselvogn som rommer 8 000 liter møkk. Avstanden tilsvarer strekninga fra Molde til Marokko!

På et mindre bruk med 20 kyr der all jorda er samla rundt gården og gjødselsvogna rommer 4 500 liter, blir den totale kjøreavstanden omtrent 100 kilometer. Det trengs tre av de mindre brukene med 20 kyr for å produsere melkemengden til det ene store. Dersom alle tre har jorda noenlunde samla rundt gården, blir det om lag 300 km med kjøring av gjødsel. Differansen i kjørelengde mellom de tre små og det ene store i

dette eksemplet er 3 700 km, noe som betyr store kostnader for både bonden og miljøet. Fanges den opp i beregninga av et effektivt jordbruk? I tillegg kommer selvfølgelig all kjøring i forbindelse med jordarbeiding og høsting av gras. Som en annen vestlandsbonde sa: "Nå jobber jeg oppimot 3 500 timer i året." 1 800 av disse timene sitter han på traktoren – hvert år. For

hvem er dette effektivt? Det er ingen problem forbundet med å samle mange dyr i store driftsbygninger, men jordbruksarealene får vi ikke flytta på. Det må vi ta hensyn til på veien mot et effektivt landbruk.

Kilde:
1. <http://www.abcnyheter.no/nyheter/2014/05/14/199679/ma-kjore-traktor-1800-timer-aret-fordi-bruket-er-sa-stort>

Om artikkelforfatteren

Rose Bergslid (f. 1974) er sivilagronom og bonde. Hun har mange års erfaring som jordbrukssjef og rådgiver i Bioforsk/NIBIO. Bergslid jobber nå 50 prosent i NORSØK og 50 prosent i Møre og Romsdal Bondelag. E-post: rose.bergslid@norsok.no

